

C4 پاسارگاد:

شهرستان پاسارگاد به مرکزیت سعادت شهر، در شمال استان فارس و در 120 کیلومتری شیراز قرار دارد. میانگین ارتفاع شهرستان حدود 1760 متر از سطح دریا است و 1813 کیلومتر مربع وسعت دارای موقعیت کوهستانی می باشد. از شمال به شهرستان خرمبید، از غرب به شهرستان های اقلید و مرودشت، از جنوب به شهرستان های مرودشت و ارسنجان و از شرق به شهرستان بوانات محدود می باشد. این شهرستان دارای آب و هوای معتدل می باشد.

موقعیت جغرافیایی:

مجموعه میراث جهانی پاسارگاد در دشت زیبای پاسارگاد در 135 کیلومتری شمال شیراز در بخش پاسارگاد از توابع شهرستان پاسارگاد واقع شده است. این مجموعه دربرگیرنده بناهایی چون کاخ دروازه، پل، کاخ بارعام، کاخ اختصاصی، دو کوشک، آبنماهای باغ شاهی، آرامگاه کمبوجیه، استحکامات دفاعی تل تخت، کاروانسرای مظفری، آرامگاه کوروش بزرگ، محوطه مقدس و تنگ بلاغی است.

آبنماهای باغ شاهی:

باغ شاهی پاسارگاد جلوه گاه یکی از قدیمی ترین باغ های ایرانی است. آبنماهای شناخته باغ شاهی بیش از 1100 متر طول دارد. آنها نشان دهنده وضعیت اولیه گذرگاه ها و درختان و چمنزارها در باغ می باشند. آبنماها بجز جنبه تزئینی و زیبایی بخشی، کار آبیاری باغ را نیز به خوبی انجام می داده است. باغ شاهی آب مورد نیاز خود را از طریق انشعاب هایی که از رودخانه پلوار جدا می شده تأمین می کرده است. آبنماهای از دو قسمت تشکیل شده است:

1. جوی های عبور آب

2. حوضچه ها

در هر 9/5 تا 13/5 متر جوی یک حوضچه وجود دارد، که حوضچه ها در ابتدا عمل تقسیم آب و آرام کردن سرعت آب در مسیر جوی ها را انجام می داده است. ابعاد دهانه داخلی این حوضچه ها 87 در 87 سانتیمتر و عمق آنها حدود 52 سانتیمتر است. عمق و دهانه جوی های سنگی حدود 25 سانتیمتر و لبه حوضچه ها و جوی ها حدود 15 تا 16 سانتیمتر است.

کوشک ها:

امروزه تنها بقایای دو کوشک در محدوده باغ مرکزی پاسارگاد موجود می باشد که در شرق و جنوب این باغ قرار دارند و ساختار آنها خلاصه ای است از نقشه و کاخ های پاسارگاد.

برج سنگی یا آرامگاه منسوب به کمبوجیه:

در امتداد راه اصلی هخامنشی که ناحیه کاخ ها و بوستان پاسارگاد را به تل تخت اتصال می دهند از سمت شمال به آثار یک برج سنگی می رسیم که به زندان سلیمان معروف است امروزه از آن برج تنها یک دیوار به ارتفاع حدود 14 متر و طول حدود 7/5 متر بر جای مانده است.

این بنا مشابه بنای موسوم به کعبه زرتشت در نقش رستم است. این بنا از نظر قدمت قدیمی تر از کعبه زرتشت بوده و از نظر تکنیک ساخت و مصالح مصرفی بسیار قوی از بنای کعبه زرتشت اجرا شده است.

استحکامات دفاعی تل تخت:

تل تخت را در 2300 متری آرامگاه کوروش و در 1000 متری کاخ اختصاصی با هموار ساختن یک تپه طبیعی و افزودن سکویی از سنگ های کوه پیکر تراشیده اند. این سکو با دید از سمت شمال به دشت پاسارگاد قابل رویت است. از روی این تخت، دشت پاسارگاد، ویرانه کاخ ها، آرامگاه کوروش بزرگ و تپه ها و کوه هایی که آن دشت را محاط کرده، همه به خوبی پیداست.

محوطه سکوی تل تخت در حدود 6000 متر مربع وسعت دارد و شبیه به متوازی الاضلاعی است که دو فرورفتگی در شمال و جنوب قسمت غربی آن ایجاد کرده باشند. این بنا از لحاظ ساختار معماری چهار دوره را به خود اختصاص داده است که عبارتند از:

1. ساختارهای سنگی که عموماً مربوط به دوره اول هخامنشی، سلطنت کوروش بزرگ می باشند.
2. ساختارهای خشتی مربوط به دوره دوم هخامنشی.
3. ساختارهای خشتی و سنگی مربوط به دوره سلوکی و اشکانی.
4. ساختارهای خشتی، آجری و سنگی مربوط به اواخر دوره ساسانی.

کاروانسرای مظفری:

کاروانسرای مظفری در دوره آل مظفر (743 تا 795 ه.ش) به دستور شاه شجاع مظفری (759 تا 766 ه.ش) ملقب به ابوالفوارس در 100 متری شمال آرامگاه کوروش ساخته شده است.

این بنا مشتمل بر حیاطی به وسعت 16/40 در 18/5 متر که به صورت نامنظم از سنگهای سفید آورده شده از کاخ های کوروش ساخته شده و نیز ایوانی به پهنای 3/30 متر جرزهای سنگی نامنظم و چهار گوش با اطاق های کوچک و بزرگ در پشت آن. درب بنا به سمت مشرق بوده و در سه جانب نیز سکویی به ارتفاع 80 سانتیمتر برآورده اند. سنگهای بنا را ملات گچ به هم وصل کرده و در بعضی جاها حتی ملات هم به کار نبرده اند. در مورد کاربرد این بنا، برخی محققان، این بنا را مدرسه و برخی دیگر آن را کاروانسرا می دانند. اما مستوفی یزدی که در قرن یازدهم کتاب مختصر مفید را تألیف کرده، صریحاً آن را کاروانسرا معرفی می کند.

کاروانسرای قوام آباد

این کاروانسرا در مسیر جاده شیراز - اصفهان در روستای قوام آباد واقع شده است. این بنا به صورت چهار ایوانی و دارای یک حیاط مرکزی و اتاق هایی در اطراف آن است. همچنین این کاروانسرا دارای نانوايي و انبار كالای تجاری و مواد غذایی می باشد. مصالح به کار رفته در ساخت این کاروانسرا آجر، گچ و سنگ است. این بنا مربوط به دوره قاجار است که جهت استراحت مسافران ساخته شده است.

تنگه بلاغی

تنگ بلاغی در جنوب غربی مجموعه میراث جهانی پاسارگاد قرار گرفته که نزدیک به 12 کیلومتر طول دارد و به عنوان یکی از قدیمی ترین گذرگاه های فارس به شمار می آید. در این تنگه رود پلوار جریان دارد که اهمیت تاریخی و طبیعی تنگه وابسته به همین جریان آبی است. از نگاه طبیعی تنگه بلاغی پوشیده از درختان گوناگون و کهنسالی است که قدمت گونه ای از آنها همانند درخت بنه به چند هزار سال می رسد. این تنگه تا چندین سال پیش به عنوان یک شکارگاه مطرح بود و گونه های حیوانات و پرندگان وحشی در گوشه و کنار تنگه به چشم می خورد که اکنون کمتر اثری از آنهاست. بررسی باستان شناسی که طی چند سال گذشته و در جریان آبگیری سد سیوند انجام گرفت محوطه های زیادی از دوره های مختلف را معرفی کرد که شامل دوره های پارینه سنگی، نوسنگی، پیش از تاریخ، هخامنشی، اشکانی،